

רבי יהודה אומר: בעל הבית לא מעל, מפני שהוא אומר לו "אתרוג גדול הייתי מבקש, ולכן נתתי לך שתי פרוטות, והבאת לי אתרוג קטן ורע". ובגמרא יבואר כמה נחלקו חכמים עם רבי יהודה.

וכן (798), נתן לו דינר זהב, שהוא שוה כ"ה (799) דינרי כסף, שהם ששה סלעים, ואמר לו "לך והבא לי ממנו, חלוק".

והלך והביא לו בשלשה סלעים שהם חצי כא-ב דינר, חלוק, ובשלשה טלית, שניהם מעלו, כנ"ל.

רבי יהודה אומר: בעל הבית לא מעל. מפני שהוא אומר לו "חלוק גדול הייתי מבקש, והבאת לי קטן ורע". ויבואר בגמרא.

בכולה נרות, או שאמר לו "הבא לי בכולה פתילות", והלך והביא בחציה נרות ובחציה פתילות, שניהם לא מעלו, כמבואר.

אבל אם נתן לו פרוטה, ואמר לו "הבא לי בחציה נרות ממקום פלוני, ובחציה פתילות ממקום פלוני", והלך והביא לו נרות ממקום (797) פתילות ופתילות ממקום נרות, השליח מעל, שהרי שינה מדעת בעל הבית בשוי פרוטה, ולקח ממקום אחר שלא נצטווה.

נתן לו שתי פרוטות, ואמר לו "לך והבא לי אתרוג בשתי פרוטות", והלך והביא לו בפרוטה אחת אתרוג, ובאחת רימון, שניהם מעלו. בעל הבית, מאחר שבפרוטה אחת נעשה שליחותו, והשליח, כי הפרוטה השניה הוציא מדעת עצמו ושינה שליחותו.

ולפי זה מבואר, שגם בעל הבית מעל [ואינו דומה לנוכח השולח שלא מעל כלל] על חצי הפרוטה, והשליח על חצי השני. ושניהם פטורים מחומש ואשם מפני שהיא פחות משהו פרוטה. ועיין במקור ברוך [חלק ב סימן ט] דברים דומים.

797. גירסת המשנה: מבית.

798. החק נתן מקשה, מה מוסיפה המשנה, הלא כבר מבואר ברישא בשתי פרוטות. ועיין תפארת ישראל, ובהגהות מהרש"ם מביא בשם ספר מעין החכמה. וראה בפירוש שושנים לדוד במשנה.

799. על פי רש"י כתובות [צט א]. ובתוס' כתוב כ"ד. וכתבו כן לפי החשבון היוצא ממשנתנו. והאריכו התוס' בענין זה בכמה מקומות בש"ס

ומתוך: על פי דברי רש"י [מובאים בהערה 792] שבנוכח בעל הבית אנו סהדי שהוא מבטל את השליחות, יבואר על נכון, שהרי כאן אינו מבטל השליחות. כלומר, לדעת הרש"ש, לשיטת רש"י במסכת קידושין, הוא "כלל" בכל הלכות מעילה, שבמקום שלא מעל המשלח מאיזה סיבה שהיא חזרה המעילה לשליח. ואילו לשיטת רש"י במסכת חגיגה, נאמר כלל זה רק ב"נוכח", כי אז מבטל שליחותו. ולפיכך, כאן שהמשלח פטור מפני שהוא פחות מפרוטה, לא חזרה המעילה לשליח.

ובשערי חיים להגר"ח שמואלביץ [קידושין סימן מו] מבאר, על פי דברי האור שמח [פרק ז מהלכות מעילה] שמעילה בחצי פרוטה, שם מעילה עליה, ומתחללת ויוצאת לחולין ואין בה מועל אחר מועל, אלא שאין חייבים עליה חומש ואשם כשאר "חצי שיעור" שאין עליו עונש,

משדותי", ואזל, והלך השליח, וזבן ליה ליתכא, ומכר בשבילו חצי בית כור. האם נפשוט שקני לוקח? כשם שבמשנתנו ציווהו למכור כל הדינר בחלוק והוציא בשבילו רק חצי דינר, ואמרה המשנה [לדעת חכמים שהלכה כמותם] שהמכירה קיימת, ובעל הבית מעל.

כי אם המכירה אינה קיימת לבעל הבית, לא מעל אלא השליח בלבד (801).

ודחינן: אמרי, ממשנתנו אין ראייה לפשוט את האיבעיא, כי הכא היכי דמי, במה עוסקת משנתנו? בגון דאייתי ליה, שהביא לו, חלוק שהוא שוה שש סלעים בשלש סלעים, ואכן מילא את שליחותו וקנה לו חלוק השוה שש. הלכך, מעל בעל הבית,

מה שאין כן כשמכר לו רק ליתכא במחיר ליתכא, העביר על דבריו, והמקח בטל.

[גירסת הגמרא שם: ומקשינן אי הכי, שליח אמאי מעל, הלא שליח שעשה שליחותו

הגמרא מבארת מחלוקת חכמים ורבי יהודה. הגמרא במסכת כתובות [צט א] דנה (800) באמר לשליחו לך ומכור לי בית כור משדותי. והלך השליח ומכר חצי בית כור, אם מכירת השליח הוי מכירה או לא. וצדדי הספק הם: השליח אומר למוכר "מכירה חלקית זו היא לטובתך, שמא לא תצטרך למעות ותתחרט על המכירה, ולא היית יכול לחזור בך, וכדאי לך למכור אותה חלק חלק". ומאידך, טוען המוכר "לא ניחא לי שיתרכו עלי שטרי מכירה".

ממשנתנו אפשר לפשוט בעיא זו [שם גם מופיעה סוגיא זו בשינויים קלים והיא מבוארת כאן על פי רש"י שם].

גמרא:

ודנה הגמרא: האם שמעת מינה, לפשוט הבעיא, בהאי מאן דאמר, מי שאמר לשלוחו "זיל זבן, לך מכור לי בורא דארעא, בית כור

העביר על דבריו ולא עשה כפי שציווהו. ומה שאמרה הגמרא שאינו רוצה הרבה שטרות, הוא רק סיבה לבאר למה הוי כמעביר על דבריו, ומדוע יש לו קפידא [או שהיא טענה נגדית לטענת השליח שעשה לטובתו]. וכמו כן כאן, בהחלט יש לו סיבה להקפדתו, כמו שאמר רבי יהודה "הבאת לי קטן ורע". ואם בכל זאת אמרו חכמים שבעל הבית מעל, מוכח שהמכירה קיימת.

וכך היא נוסחת הגמרא שם: אי אמרת בשלמא, שליח כי האי גוונא עושה שליחותו, ומוסיף על דבריו הוי, משום הכי, בעל הבית מעל. אלא אי אמרת מעביר על דבריו הוי, אמאי מעל?

[כתובות צט א, בבא מציעא מד ב, שבועות מד ב, זבחים קטז ב, בכורות נ א], ואין כאן מקומו. ומדברי הרמב"ם בפירוש המשנה משמע שהמשנה לא דייקה בחשבון. וכן כתבו כמה ראשונים.

800. אין זה הדין המובא לעיל [כ ב]!

801. התוס' [בשיטה מקובצת] מעירים, שלכאורה אין הראיה דומה לנדון, כי הסיבה שאמרה הגמרא שם לביטול המקח "לא ניחא לי דליפשא עלי שטרי", לא שייך כאן? ותירצו [מבואר בשילוב עם דברי התוס' שם]: עיקר הטעם לביטול המקח הוא מפני שהשליח

ומסקינן: ביאור זה במשנה אינו דחיה בעלמא, אלא הכי נמי מסתברא⁽⁸⁰⁷⁾ שהפירוש הוא רע בדמים,

דקתני, שנינו ברייתא: מודה רבי יהודה בקטניות, שלחו לקנות קטנית בדינר, וקנה שוה דינר בחצי דינר, ובחצי השני קנה מין אחר, ששניהם מעלו, מפני שהקטניות בסלע וקטניות בפרוטה, כלומר, הם נמכרים בסלע באותו יחס שנמכרים בפרוטה, ואין המוכר מוזיל מחמת קנייה גדולה בסלע, וכמו שיבואר.

מוכת, שטעמו של רבי יהודה לגבי חלוק, הוא: משום שבעל הבית אומר "אילו היית קונה בכל ששת הסלעים, היית קונה יותר מכפול" כי אם לא כן, מה ההבדל בין חלוק לקטניות, ולמה מודה רבי יהודה⁽⁸⁰⁸⁾.

ומבררת הגמרא: היכי דמי, באיזו מכירת קטניות מדובר, אי, אם מדובר, באתרא דזבני בשומא, במקום שמוכרים באומד, אם כן, גבי קטניות נמי, דיהיב סלע, מי שקונה

הוא? ומתריצין: מעל אטלית, על יתרת שלש הסלעים שהוציאם מדעתו ולא מדעת בעל הבית].

ומקשינן: אי הכי, אם המדובר הוא בהביא לו שוה שש בשלש⁽⁸⁰²⁾ אימא סיפא, איך תפרש את המשך המשנה: רבי יהודה אומר: בעל הבית לא מעל, מפני שהוא יכול לומר לו "חלוק גדול הייתי מבקש והבאת לי קטן ורע". ולמה הוא קטן ורע, הרי הביא לו חלוק גדול וטוב שוה שש סלעים?

ומתריצין: אכן, משנתנו, גם בסיפא, מדברת בהביא לו שוה שש בשלש. ומאי פירוש רע? רע בדמים⁽⁸⁰³⁾ שקנאו בדמים מועטים, ובעל הבית אמר לו בשש. ואם תאמר, מה איכפת ליה? משום דאמר ליה בעל הבית: אי יהבית ליה דינר בוליה⁽⁸⁰⁴⁾ אילו היית קונה חלוק בכל דינר הזהב, אייתית לי, היית מביא שוה שני דינרין, וכל שכן שהייתי מרוויח יותר⁽⁸⁰⁵⁾ כי מי שקונה הרבה יחד, נותנים לו במחיר מוזל⁽⁸⁰⁶⁾.

802. גירסת הגמרא שם והב"ח.

803. גירסת הגמרא שם והשיטה מקובצת.

804. גירסת התוס'. ושם בגמרא גירסא אחרת קצת.

805. השפת אמת דן הרבה בסברת רבי יהודה. ולדעתו, יותר מסתבר שדרך בני אדם היא, שכאשר רצה מתחילה חלוק זה השוה דינר זהב, ומצאוהו בחצי דינר, יקנהו, ולא יקנה חלוק יקר יותר, אך ורק משום שמתחלה החליט בדעתו לתת בעדו דינר. ואדרבה! אם היה קונה לו יקר יותר, יותר נראה כמעביר על דבריו. ומבאר: אין הכי נמי. אך, עיקר טעמו הוא כיון שהשליח היה

צריך להתייעץ עמו, ומבואר לעיל [כ ב] שלגבי מעילה, באופן זה אינו שליחו של השולח. וכך אמר שם אביי "וכי לא צריך לאימלוכי ביה".

806. מבואר לפי רש"י שם. כלומר, כשקונה בשש, אין המוכר נותן לו כפול מאשר קונה בשלש, אלא נותן לו יותר. והתוס' [בשיטה מקובצת] בסוף דבריהם מסיקים כפירוש זה. וכן כתבו התוס' שם שפירוש רש"י עיקר.

807. שם: דיקא נמי.

808. הקשה השפת אמת: כל מקום שאמרה הגמרא "הכי נמי מסתברא", פירושו, שבלי אוקימתא זו תישאר קושיא או חסרון בפשט,

גזבר המפקיד מעות של הקדש בשוגג [כסבור שהן שלון] **אצל שולחני**, שהוא אדם המחליף ופורט מעות, וצריך למעות תמיד, **אם** היו מעות **צרורין**, קשורין בכיס, (810) **לא ישתמש בהן** השולחני, לפי שהקשר מגלה את דעת המפקיד, שלא נתנן לו כדי להשתמש בהן אלא נתנן לפקדון בלבד. **לפיכך, אם הוציא** אותן השולחני לחולין, **מעל השולחני**, ולא הגזבר.

אם מותרין, אם כיס המעות לא היה קשור, **ישתמש בהן**, מותר לשולחני להשתמש בהן. [כלומר, מצד הלכות שומרין מותר לו להשתמש בהן], **לפיכך, אם הוציא, לא מעל השולחני**, אלא הגזבר, לפי שהשולחני השתמש במעות ברשות הגזבר, כי הגזבר ידע שהשולחני ישתמש בהן. (811)

אבל המפקיד מעות **אצל בעל הבית**, שאינו שולחני, **בין כך ובין כך**, בין צרורין ובין מותרין, **לא ישתמש בהן**, כי אין עיסוקו של בעל הבית בהחלפת והפרטת מעות, ובודאי נתנן לו לפקדון בלבד. **לפיכך, אם הוציא** אותן בעל הבית, **מעל בעל הבית הנפקד**, ולא גזבר המפקיד (812).

כמות גדולה בשווי סלע, מוזלי ליה טפי, מוזילים לו יותר מהיחס של סלע לפרוטה, כי כן דרכם של המוכרים בשומא, ולמה מודה רבי יהודה שגם בעל הבית מעל, הלא יכול לטעון "כשמצאת קטניות שוה דינר בחצי דינר היית צריך לקנות בכל הדינר, ואז היית קונה יותר מכפול"?

ומסקינן: **אמר רב פפא**: הברייתא של קטניות מדברת, **בדוכתא דמוזבני בכני**, במקום שמוכרים לפי מדה או משקל. **כני כני** (809), מדה מדה, **בפרוטה, דחתם פסיק מילתייהו**, המחירים הם קבועים, ואין המוכרים מוזילים בקנייה גדולה. הלכך, מודה רבי יהודה שבעל הבית מעל, מאחר שלא הפסיד לו הריווח של קניית יותר מכפול עבור כל הדינר, כי אין נותנים יותר עבור קנייה גדולה.

מתניתין:

הרישא של המשנה מבוארת על פי רש"י מסכת בבא מציעא [מג א] וקידושין [נג ב]

810. והגמרא בבא מציעא [מג א] מעמידה את המשנה, שהיו צרורין וחתומין, או שהיו קשורין בקשר משונה, ויש בכך גילוי דעת שאינו חפץ שהשולחני ישתמש בהם.

811. כן פירש רש"י במסכת קידושין. ובבא מציעא כתב: "דהוה ליה כנותן רשות והוה ליה שלוחו". ובמיוחס לרש"י כתב: "שלדעת כן הפקידן אצלו מותרין, שיתעסק בהן שיחליפם והמפקיד מעל". וראה הערה הבאה.

812. בבבא מציעא שם הגירסא הפוכה [ולא

אבל כאן, גם אם נסבור כסברת המקשן, שמדובר שקנה שוה שלש בשלש, ויש להוכיח ממשנתנו שהשליח הוא "מוסיף", גם כן מבואר החילוק בין חלוק לקטניות. בחלוק שייך לטעון שקנה לו קטן ורע, ואילו בקטניות לא קנה לו לא קטן ולא רע, אלא חצי מהכמות, ועדיין יכול לקנות כל כמות שירצה. ולמה אמרה הגמרא "הכי נמי מסתברא". ומציין לעיין בשיטה מקובצת שם.

809. גירסת השיטה מקובצת.

גזבר המפקיד אצל חנוני, שאינו צריך תמיד למעות, שנותנים לו פירות ושאר דברים באשראי, ודי לו במעט מעות שבידו, דינו כבעל הבית. אלו הם דברי רבי מאיר. ואילו רבי יהודה אומר: חנוני דינו כשולחני⁽⁸¹³⁾, וכשהם מותרין, ישתמש בהן.

נפלה פרוטה של הקדש בתוך כיסו, ונתערבה עם אחרות. או, שאמר המקדיש "פרוטה

בכיס זה הקדש" ולא אמר איזה פרוטה. ועתה, כל פרוטה ופרוטה היא בספק⁽⁸¹⁴⁾ שמא היא של הקדש,

כיון שהוציא את הראשונה לצורך הדיוט, מעל, אלו הן דברי רבי עקיבא. אף על גב שהוא ספק אם נהנה מהקדש, מכל מקום, רבי עקיבא לשיטתו [כריתות כב ב] שעל ספק מעילה מביא אשם תלוי⁽⁸¹⁵⁾. וחכמים

ברור שם אם היא משנתנו כמו שסברו תוס', או כמו שכתב המהר"י קורקוס שהיא ברייתא אחרת]: המפקיד מעות אצל שולחני, אם צורין לא ישתמש בהן. לפיכך אם הוציא לא מעל הגזבר. ואם מותרין ישתמש בהן. לפיכך אם הוציא מעל הגזבר.

ומכל מקום, פשוט, שאינה סותרת את משנתנו. כאן מתייחסת המשנה אל מעילת השולחני, ושם על מעילת גזבר המפקיד. וראה מה שכתב התוס' יום טוב. ועיין עוד באורים ותומים [סימן עב], ובחידושי רבי שמואל [קידושין סימן יג אות ו].

813. המיוחס לרש"י מבאר, מפני שלפעמים גם הוא רגיל להחליף כשולחני.

814. תמהו התוס': ולמה לא תתבטל הפרוטה שנפלה, ברוב הפרוטות שהן של חולין, כדין ביטול ברוב בכל איסורי התורה?

לפי גירסת השיטה מקובצת, מתרצים התוס', שאין בכיס אלא עוד פרוטה אחת, וממילא לא שייך ביטול ברוב. ומביא לשון התוספתא שמוכח כן.

אבל הצאן קדשים מביא גירסא אחרת הפוכה בשם "ספר ישן": וגם ליכא למימר דלא מיירי אלא היכא דליכא בכיס אלא חד [עוד אחת בלבד], כי משמעות לשון המשנה "עד שיוציא את כל הכיס" משמע שיששם פרוטות הרבה.

וכן מפורש בירושלמי דמאי [פרק ז הלכה ד]. סיכום: לפי גירסת השיטה מקובצת, סוברים התוס' בתירוץ זה, שאכן מטבע בטל ברוב. ולפי הצאן קדשים, מעולם לא סברו התוס' כן.

עוד כתבו התוס': ואין לומר שהטעם שמטבע אינו בטל ברוב, הוא משום "דבר שיש לו מתירין", שיש למטבע היתר על ידי פדיון, כמו ששינונו במשנה הקודמת, ודבר שיש לו מתירין אינו בטל אפילו באלף. כי עיקר דין "דבר שיש לו מתירין" שלא בטל הוא דין דרבנן, ומדאורייתא בטל. כלומר, כיון שמדאורייתא בטל, לא מועלים, לא לרבי עקיבא ולא לחכמים, לא בראשונה ולא באחרונה, ולא באחת מהן, ומהמשנה משמע שהיא מעילה דאורייתא. ובפרט לפי ביאור התוס', המבואר בפנים, שמחלוקתם היא באם מביאין אשם תלוי על ספק מעילה. עוד מתרצים התוס', שמטבע הוא "דבר חשוב", ודבר חשוב לא בטל.

והקשו הפרי חדש [יורה דעה סימן ק] והמשנה למלך [פרק ז מהלכות מעילה הלכה ו] והברכת הזבח, ועוד: מה הועילו בתירוצם, הלא גם דין "דבר חשוב" [כמו "דבר שיש לו מתירין"] הוא מדרבנן? והחזק נתן מציע גירסא אחרת בתוס', ראה שם.

המפרשים דנים בכל דברי התוס'. ויש כאן אריכות בהרבה מסוגיות הש"ס.

815. כן פירשו התוס'. והקרן אורה מקשה על

ובמה שונה מהדין הקודם.

גמרא:

שינונו במשנתנו: ומודה רבי עקיבא באומר פרוטה מן כים זה הקדש שהוא מוציא והולך עד שיוציא את כל הכים.

ומספרת הגמרא: כי אתא רב דימי, כשהגיע מארץ ישראל, אמר: רמי ליה, הקשה, ריש לקיש לרבי יוחנן: מאי שנא רישא, מה שונה הרישא שרבי עקיבא חולק, ומאי שנא סיפא, ומה שונה הסיפא שהוא מודה לחכמים? (817)

אמר ליה רבי יוחנן: סיפא, מדובר, באומר (818) "לא יפטר כים זה מן החקדש", כלומר, לא אגמור להשתמש במעותיו בלי

אומרים: לא מעל על הוצאת הראשונה, ולא על השאר, כיון שכל אחת ואחת היא ספק הקדש, ואין מעילה מן הספק (816) נוכן אינו מביא אשם תלוי אלא על דבר שאם עשהו בודאי מביא "חטאת", ולא על מעילה שעל ודאה מביא "אשם", עד שיוציא את כל הכים, עד פרוטה האחרונה, ואז ודאי שאחת מהן היא של הקדש, ומעל.

ומודה רבי עקיבא לחכמים, באומר המקדיש "פרוטה מן כים זה הקדש", שהוא מוציא והולך, מותר לו להוציא פרוטה פרוטה, עד שיוציא את כל הכים. כלומר, עד האחרונה, והאחרונה היא של הקדש, ובה מעל כשיוציאנה.

ובגמרא יבואר מדוע מודה רבי עקיבא,

פרוטה זו, וכיון דחייב להוציא הפרוטה הראשונה ולתתה להקדש, ולא עשה כן, והוציאה לחולין, מעל. ועל כך נחלקו חכמים, וסוברים שאינו חייב לעשות כן רק באחרונה.

816. ובודאי שחכמים מודים שאסור לו לכתחלה להוציא אפילו את הראשונה, ככל ספק איסור. קרן אורה. וכן כתב בפירוש א.

817. הקרן אורה מבאר, שהקושיא היא בעצם גם מדברי חכמים, ולמה אסרו ברישא להוציא אפילו את הראשונה כמבואר לעיל [הערה הקודמת], ואילו בסיפא מותר לכתחילה עד לאחרונה. אלא, שלרבי עקיבא הקושיא היא חזקה יותר.

818. כתב התוס' יום טוב, שהיא אוקימתא

פירוש זה כמה קושיות. ועיקר קושיתו, שאם כן, לא נחלקו רבי עקיבא וחכמים שכל הפרוטות הם ספק הקדש, אלא מחלוקת צדדית בדין אשם תלוי, ולמה אמרה המשנה בסיפא "ומודה רבי עקיבא", שמשמע שמודה לחכמים שרק האחרונה קדושה, הלא אין ביניהם מחלוקת ברישא, וכל הפרוטות הם בספק?

ומביא בשם תוס' במסכת סוטה [יח] המבארים שנחלקו בדין "ברירה", [מבואר לקמן בדף כב].

והקרן אורה מבאר מחלוקתם, שרבי עקיבא סובר שמתעב אינו בטל [עייני הערה הקודמת]. הלכך חייב להוציא את הראשונה ולתתה להקדש, כשאמר "פרוטה בכיס זה הקדש". וכן כשנתערבה פרוטה של הקדש בתוך הכיס חייב לקחת את הראשונה ולתתה להקדש, ממה נפשך: אם זו של הקדש, הריהי הקדש, ואם לא, תתחלל הפרוטה שהיא של הקדש בתוך הכיס על

שתהא פרוטה אחת של הקדש. ולשון זו, ודאי משמעותה על הפרוטה האחרונה.

אלו הם דברי רב דימי, על השקליא וטריא בין רבי יוחנן וריש לקיש.

כי אתא רבין, אמר: כיסין אשורים רמא ליה. (819) ריש לקיש הקשה לרבי יוחנן סתירת משנתנו עם המשנה של "שוורים".

דתנן, שהרי שנינו [מנחות קח ב]: **האומר "אחד משוורי, מוקדש להקדש", ולא אמר איזה מהם, וחיו לו שנים, הגדול שבחן הקדש.** לפי ש"המקדיש, בעין יפה מקדיש".

וקשה, למה לא נאמר, כמו כן, בסיפא של המשנה, שלא התכוון על האחרונה, אלא על המוכחר (820)?

אמר ליה רבי יוחנן: סיפא, מדובר, באומר "לא יפטר כיום זה מן ההקדש", כנ"ל, ומשמעות לשון זו איננה כי אם על האחרונה.

כב-א **רב פפא אמר: כיסין אלוזין רמא ליה, ריש לקיש הקשה לרבי יוחנן סתירת משנתנו עם המשנה של "לוגין".**

ריש לקיש סבר, שהטעם שרבי עקיבא מודה בסיפא, הוא משום שסובר "יש ברירה (821)", כלומר, שעל כל פרוטה שמוציא עד לאחרונה, יש לומר עתה הוברר הדבר שזו אינה של הקדש,

ומביא סתירת הברייתא של "לוגין".

דתניא, (822) הלוקח חבית יין של מאה לוגין, מבין הכותים, בערב שבת בין השמשות, ואין לו פנאי להפריש תרומות ומעשרות עד כניסת השבת, ואין לו מה לשתות כי אם יין זה שהוא טבל ודאי, כיצד יעשה?

אומר: שני לוגין שאני עתיד להפריש בצאת השבת, הרי הן תרומה גדולה, בתוך החבית. עשרה לוגין שאני עתיד להפריש, הרי הן מעשר ראשון. תשעה לוגין, הרי הן מעשר שני! ומיחל, ומחלל את המעשר שני על מעות שיש לו בבית, שכל מה שיוכל לתקן עתה, מתקן, ומעשר שני מתחלל באמירה [בלי מעשה]. וכאשר עשה כן, שותה, מותר לו לשתות אותו, מיד. אלו הם דברי רבי מאיר, הסובר "יש ברירה", ועל היין שהוא שותה בשבת יש לומר שאינו תרומה ומעשר ראשון. ומהנשאר יוציא תרומה ומעשר

821. מפשטות הסוגיא משמע שהדיון הוא על הסיפא של המשנה. והיינו, שהטעם שרבי עקיבא מודה בסיפא הוא משום שסובר יש ברירה, ואילו ברישא לא שייך ברירה. כי אם גם ברישא שייך לומר ברירה, היה צריך להקשות "מאי שנא רישא ומאי שנא סיפא".

822. הברייתא מובאת כמה פעמים בש"ס, עיין מסורת הש"ס, והיא מבוארת כאן בקיצור על פי רש"י בבא קמא סט ב.

במשנה. כלומר, זה הלשון שאמר, ולא כלשון שאמרה המשנה. וכן משמע מתוס'. וכן כתב הרמב"ם [פרק ז מהלכות מעילה הלכה ו].

819. ובהערה הבאה יבואר למה באמת לא הקשה לו "מאי שנא רישא ומאי שנא סיפא".

820. התוס' מבארים שהקושיא היא על הסיפא של משנתנו, כי על הרישא לא מקשה, כי "שמא לישנא דרישא לא משמע הכי" [על פי הצאן קדשים].